

Ar pārziemošanas un sējas prognozēm nesteidzas

● LIENE ANDERSONE

Liepājas apkaimes novados saimniekojošie graudkopji vērtē, ka aizvadītā ziema laikapstākļu ziņā zemniekiem beidzot bijusi tāda, kādai tai būtu jābūt katru gadu, līdz ar to bažu par veiksmīgu sezonu un apjomīgām ražām līdzīgi kā iepriekšējos divos gados neesot. Lai arī marta sākums šķita cerīgs, ka lauksaimnieki šogad ātrāk varētu sākt apstrādāt labības sējumu platības, tomēr marta otrajā nedēļā uzsnigušais sniegs šīs optimistiskās prognozes pārtrauca.

Pārsniedz Latvijas rekordus

Centrālā statistikas pārvalde (CSP) vēsta, ka 2020. gadā iegūta Latvijas vēsturē lielākā graudu kopražā – 3,5 miljoni tonnu, kas ir par 333,9 tūkstošiem tonnu jeb 10,6 procentiem vairāk nekā 2019. gadā. Pērn sasniegta arī augstākā graudaugu ražība – tā vidēji no viena hektāra bijusi 46,4 centneri, bet gadu iepriekš tā bija 42,6 centneri. Sasniegtos rezultātus saista ar iepriekšējā gada ziemas un vasaras labvēlīgu ziemāju pārziemošanai un ražas novākšanai, kas 2020. gadā būtiski ietekmēja ziemāju vidējās ražības no viena hektāra pieaugumu līdz 55,3 centneriem, kas ir augstākā ziemāju ražība Latvijas vēsturē, teikts CSP apkopotajā informācijā. Ziemāju graudu kopražā sasniegta 2,4 miljonus tonnu jeb par 9,8 procentiem vairāk nekā 2019. gadā. Pagājušā gadā iegūta arī lielākā ziemas kviešu kopražā – 2,2 miljoni tonnu jeb 62,2 procenti no visas graudu kopražas. To vidējā ražība no viena hektāra sasniedza 56,9 centnerus, kas ir lielākā ziemas kviešu ražība Latvijas vēsturē. Ar graudaugiem 2020. gadā apsēti 753,7 tūkstoši hektāru, kas ir par 11,4 tūkstošiem hektāru vairāk nekā iepriekšējā gadā, un tā ir lielākā graudaugu platība Latvijas lauksaimniecībā.

Nepacietīgi gaida sējas sezonas sākšanos

“Nav melots, ka pagājušo gadu Latvijā ir bijušas labas ražas graudkopībā. Tas ir atkarībā no audzēšanas reģioniem, bet vidēji kopumā var to saukt par labu ražas gadu. Līdzīgi bija arī 2019. gada sezonā, bet pērn bija nedaudz labāk, un stipri labāk kā 2018. gadā, kad bija sauss neražas gads. Pēdējie divi gadi, izskatās, uz tā gada fona bija pilnīgi fantastiski!” apstipri-

Lauksaimniecībā izmantojamās platības apstrādāt, apsēt un kārtīgi novērtēt ziemas labības pārziemošanu šogad varēs pēc astronomiskā pavasara iestāšanās – pēc 20. marta. Tā kā ziema bijusi tāda, kādai tai normāli jābūt, bet pēc pavasarīgāka laika iestāšanās tomēr vēl diezgan neplānoti uzsniga sniegs, zemnieki ar prognozēm par ātrākiem darbiem uz lauka vēl nesteidzas.

ĢIRTA GERTSONA FOTO

na kooperatīva “Durbes grauds” vadītājs Sandris Bēča. “Ja vērtējam pērnās ražas attiecībā pret normālu laikapstākļu gadiem, tad, kopumā ņemot, atkal pagājušais gads nav superrekordu gads. Bet, ja salīdzinām ar laiku pirms diviem gadiem, tad – protams,” secina S. Bēča.

“Šogad rudenī iesēts ir, sējas laikā laikapstākļi bija pateicīgi, lai sēšana izdotos – šobrīd šķiet, ka sējumi ir arī veiksmīgi pārziemojuši. Grūti tikai pateikt, cik ilgi turpināsies šie ziemīgie apstākļi, korekcijas tie vēl varbūt ieviesīs, un varētu kaut kā ietekmēt – ja vien nenotiks tā, ka būs mīnus 20 grādu kailsals nedēļas garumā, sals mēneša garumā. Tādā gadījumā uz lauka labai ražai arī šosezon vajadzētu būt,” saka “Durbes grauda” pārstāvis. “Pavasara sējas darbi vēl šobrīd sākušies nav. Zinu, ka viens otrs nepacietīgais jau gaida, kad varēs iet uz lauka, jo apnikusi mājās sēdēšana, tehnika ir kaujas gatavībā – gaida, kad nokūst sniegs, apžūs un atsāksies augu veģetācija, un varēs darboties. Viss atkarīgs no laikapstākļiem, kādi tie būs turpmāk. Prognozes rāda, ka vēl vismaz nedēļu būs ziemīgs laiks, tādēļ arī vēl vismaz tik ilgu laiku mūsu pusē nekas nenotiks, diži neko nevarēs uzsākt,” piebilst S. Bēča. “Bet varētu tā būt, ka, tikko kā beigsies sniegs, tā sāksies lauku darbi – tas varētu būt marta vidū un mēneša otrajā pusē,” viņš dalās savās domās. “Skatīsimies, ko teiks Toms Bricis,

un no tā izdarīsim secinājumus, kāds būs turpinājums,” uzsver S. Bēča. Viņš prognozē, ka aprīļa sākumā jau nu noteikti lielie lauku darbi varēs sākties.

Vienu dienu uz lauka paspēja

Priekules novada Bunkas pagastā saimniekojošais zemnieks Jānis Daizis neko prognozēt neņem. “Šogad neko nevar saprast – laiks ir diezgan jocīgs. Pagājušo sezonu tiešām viss sanāca labi, nevarējam sūdzēties,” stāsta J. Daizis.

Grobiņas novada Medzes pagasta lauksaimnieks Artis Balodis palepojas, ka šopavasara jau paspējuši daļai piederošo vairāku saimniecību ziemāju platībām uzsēt minerālmēslus. “Tas bija tad, kad bija smukais laiks, un tā bija tikai viena diena. Tagad gan viss apstājies,” viņš piezīmē. “Sējam un audzējam arī vasaras kviešus un auzas. Tie vēl nav iesēti, plānojam, ka tos varēsīm zemē sēt aprīļa sākumā,” saka A. Balodis. Vērtējot pagājušo ziemu un to, kādas problēmas graudkopim tā varētu būt sagādājusi sējumiem, A. Balodis ir optimistisks un nosaka: “Nekādas! Ziema bija normāla. Labība ir pārziemojusi, un tas ir pats galvenais!” To, ka lauki kaut kur varētu būt applūduši vai ziemājus postījuši dzīvnieki, zemkopis noliedz. “Bija sniegs, pēc tam uznāca sals. Meža dzīvnieki, kas postītu, mūsu pusē nav tik ļoti izplatīti,” viņš izvērtē situāciju.

Nav jēgas vēl sēt

Savukārt Nīcas novada graudkope Zenta Frema domā, ka sēja šogad varētu sākties vēlāk nekā pērn, kad vasaras graudus sāka sēt 13. aprīlī. Bet mēdz jau notikt arī brīnumi, ka uznāk plus desmit vai pat plus 15 grādi, augšne iesilst, un sēja var sākties,” viņa norāda. “Patlaban arī nevar pateikt, kā ir pārziemojuši ziemāji un rapsis – virsējās lapas ir dzeltenīgas, līdzīgi kā zāle. Tas tādēļ, ka bijušas dažādas temperatūras – tad plusi, tad mīnusi. Straujas temperatūras maiņas. Taču vidējais sala daudzums neļauj domāt, ka būtu kaut kas traks noticis,” stāsta Nīcas novada graudkope. “Patlaban ziemājiem ir miera periods, dzīvība, attīstība nekāda nenotiek,” viņa piezīmē. “Redzams, ka līdz 24. martam gaisa temperatūra dienā Nīcā ir robežās no plus diviem līdz plus pieciem grādiem, naktī – no nulles līdz mīnus trijiem,” saka Z. Frema. Viņa uzsver, ka pie plus pieciem grādiem graudi sāk mостies, bet, ja temperatūra mainās, graudam jāpatērē sava iekšējā enerģija, rezerves, lai izdzīvotu. “Tāpat labībai nevar neko papildus dot, lai augtu, kamēr nav redzams, ka graudi vispār ataug,” viņa uzsver. “Ir vajadzīgs, lai augsnē būtu plus pieci, plus seši grādi. Mūsu zeme ir kūdraina – mitra un auksta, tāpat agrāk iesētais grauds nemaz neaugtu. Nav ko pārsteigties,” teic saimniece. Kaut ko vairāk par sējas sezonas sā-

kumu, pēc viņas domām, varētu prognozēt pēc astronomiskā pavasara iestāšanās 20. martā.

Izvēlas graudkopību, jo var nopelnīt

“Paaudzū nomaīna ir jūtama – nāk iekšā jaunieši, laiž jaunos piešpruces, redz, ka graudkopībā iespējas nopelnīt ir. Tiem, kuriem ir duka, arī vecie tad vēl turas,” tendences nozarē raksturo “Durbes grauda” vadītājs. Pēc CSP datiem, 2020. gadā par 3,4 procentiem pieaugusi arī graudu vidējā iepirkuma cena – no 158,24 eiro par tonnu 2019. gadā līdz 163,59 eiro – 2020. gadā. Piemēram, graudkopis J. Daizis, vērtējot pagājušā gada rezultātus savt saimniecībā, teic: “Graudiem noiets arī bija labs, un man liekas, ka tieši ar graudiem labi iet visu laiku.”

“Cits jautājums ir par brīvajām pieejamām zemēm, lai nodarbotos ar lauksaimniecību. Lai sāktu pilnībā no nulles, ir nepieciešama lauksaimniecības mērķiem izmantojama zeme. Tādēļ ir ļoti spēcīgas lielās un vecās saimniecības, kas izvērsas. Protams, pavisam citāds saimniekošanas stāsts graudkopībā ir tiem jaunajiem saimniekiem, kuri manto to visu no saviem vecākiem, ģimenēm. Jaunajiem, kuri ir pilnīgi iesācēji, neteikšu, ka tas ir viegli izdarāms, lai uzsāktu veiksmīgi saimniekot. Zemes cena gan pirkšanai, gan nomaī arī nav nekāda mazā – normālā līmenī tiem zemju īpašniekiem, kas platības dod lietošanā citiem,” uzsver S. Bēča. ▀